





Rõuge valla eelarvestrateegia 2025–2028

Rõuge 2024

Sisukord

<i>Sissejuhatus</i>	3
1. Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos	3
1.1. Riigi tasand	3
1.2. Kohaliku omavalitsuse tasand	6
2. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos	8
2.1. Põhitegevuse tulud	8
2.2. Põhitegevuse kulud	11
2.3. Põhitegevuse tulem	12
3. Investeeringute kavandamine	13
3.1. investeerimistegevus	13
3.2. kohustuste planeerimine	17
4. Finantsdistsipliin	19
Kokkuvõte	21



Sissejuhatus

Eelarvestrateegia on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast tulenev finantsplaan, mis koostatakse vähemalt nelja eelseisva eelarveaasta kohta. Eelarvestrateegia on koostatud lähtudes vajadusest, et arengukavas kirjeldatud tegevused oleksid kooskõlas Rõuge valla eelarveliste vahenditega ning et eelarvepoliitika oleks jätkusuutlik. Lähtutud on tulude prognoosist, laenuvõimekusest, tegevuskuludest ja investeeringute vajadusest.

Eelarvestrateegia koostamise aluseks on Rõuge valla arengukava 2030. Valla eelarvestrateegia koostamise lähtealuseks on Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga majandusprognoosid.

Strateegias esitatakse:

- Rõuge valla majandusliku olukorra analüüs ja arengu prognoos eelarvestrateegia perioodiks;
- valla põhitegevuse eelneva, käesoleva ja järgneva nelja majandusaasta tulud ja kulud;
- põhitegevuse tulemi ja arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvutamiseks;
- eelneva, käesoleva ja järgneva nelja majandusaasta netovõlakoormus.

Valla eelarvestrateegiat uuendatakse kord aastas koos valla arengukava ülevaatamisega. Selle käigus täpsustatakse olemasolevate aastate prognoose vastavalt majanduskeskkonna muutustele ja lisatakse neljanda aasta prognoos. Rõuge valla eelarvestrateegia koostamisel on kasutatud tekkepõhise eelarvestamise meetodikat.

1.Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos

1.1. RIIGI TASAND

Maailmamajandust tabas 2022. aasta veebruaris puhkenud sõda, mille mõjud ulatuvad järgmistesse aastatesse. Inflatsiooni kasv on kaasa toonud rahapoliitika karmistamise, ebakindlus püsib endiselt suur ja olulised riskid on seotud geopoliitilise olukorraga maailmas.

Maailmamajandus kasvab lähiaastatel mõõdukalt. Rahvusvaheline Valuutafond (IMF)



prognoosib, et maailmamajandus kasvab nii 2024. kui ka järgmisel aastal 3,2%. Käesoleval aastal kasvab arenenud riikidest enim USA majandus. Järgmisel aastal on majanduskasvu kiirenemist oodata ka Ühendkuningriigis, euroalal ja Kanadas. Aastal 2024 piirab majanduskasvu keskpankade range rahapoliitilise hoiaku jätkumine ja valitsuste eelarvepoliitilise toetuse vähenemine, mille eesmärk on ohjeldada avaliku sektori kõrget võlakoorumust. Kasvu toetab seevastu inflatsiooni aeglustumine, mis suurendab tarbijate reaalsel sissetulekut ja parandab seeläbi nende ostujõudu. **Inflatsiooni aeglustumine võimaldab keskpankadel alustada baasintresside langetamisega.** IMFi hinnangul pidurdub üleilmne inflatsioon 2024. aastal 5,4%ni ja 2025. aastal 3,6%ni. Käesoleval aastal aeglustub inflatsioon peamiselt arenenud riikides, kus hinnakasvu tempot aeglustavad palgakasvurive vähenemine ja ranged rahastamistingimused. Selle tulemusena jõuab hinnakasv arenenud riikides 2025. aastaks keskpankade inflatsioonieesmärgi ehk 2%ni. **Inflatsiooni aeglustumine euroalal jätkub.** Hinnatõusu tempo on euroalal selgelt raugenud ja see trend jätkub ka edaspidi, kuigi aeglasemalt kui varem. Hinnakasv jõuab prognoosiperioodi lõpuks ehk 2026. aastaks 1,9%ni. Lähiajal on aga nii teenuste hinnatõus kui ka palgakasv endiselt veel kiire, põhjustades jätkuvat hinnakasvurivet. Ebakindlus euroala majanduskasvu väljavaate suhtes seega püsib. Ka Venemaa sõda Ukrainas kestab, nagu ka muud erinevad üleilmsed geopoliitilised konfliktid, mis võivad tõsta järsult toormehindu, kahjustada üleilmset kaubavahetust ja kõigutada investorite kindlustunnet finantsturgudel (https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/2024-06/rpm2024-2_est.pdf).

Siiski püsivad olulised riskid. Kui juhtivad majandusnäitajad näitavad Euroopas paranemist, siis USA majandus on mõningate nõrkuse märkidega ning Hiina jätkab võitlust kinnisvarasektori langusega. Kõige olulisemad riskid on aga praegu seotud geopoliitilise olukorraga maailmas. Venemaa alustatud sõda Ukraina vastu jätkub, konfliktid Lähis-Idas on seganud ülemaailmset kaubandust ning pinged USA ja Hiina vahel süvenevad. Seni on nende geopoliitiliste tegurite mõju Baltikumile olnud suhteliselt piiratud. Sõja mõju on aga üks teguritest, mis aitas kaasa S&P reitinguagentuuri poolt kogu Balti regiooni krediitdireitingu alandamisele. Lisaks ei lange inflatsioon arenenud riikides oodatult kiiresti, mis viitab sellele, et intressimäärad võivad jääda pikemaks ajaks kõrgemaks. Ja vaatamata positiivsele majanduskasvule on paljudes riikides jätkuvalt märkimisväärne eelarvepuudujääk ja kõrge võlatase. Arvestades praegust kõrget intressimäära, võib mõne riigi eelarvepoliitika ilma eelarvepuudujäägi olulise vähendamiseta muutuda lähiaastatel jätkusuutmatuks



(<https://www.citadele.ee/et/support/economic-overview/>).

Eesti Panga prognoos aastateks 2024-2026 võtab aluseks 2024 aasta märtsiprognooosi teavet Eesti ja välisriikide kohta. Nii geopoliitiline olukord, suurem ebakindlus ning mistahes ootamatud sündmused võivad majanduse tegelikku kulgu mõjutada. Ebakindlus on vähenenud, ent püsib endiselt suur. Ühest küljest on Eesti majanduse väljavaade selginenud, kuivõrd möödunud aastatel läbitud kriisidega kaasnenud ebaselgus on suures osas hajunud. Teisest küljest püsib prognoosidega seotud ebakindlus, mis on seotud kõrgendatud geopoliitiliste riskidega ja jätkuvast Venemaa sõjast Ukrainas. Tänavu toimuvad valimised enam kui 60 riigis. Paratamatult on sellega seotud ka poliitiline määramatus ja teadmata on valimiste võimalik mõju majandusele nii globaalsel kui ka regionaalsel tasandil. Eesti eelarvepoliitika võib majanduspilti prognoositust erinevaks kujundada. Eesti Panga märtsiprognooosi koostamise ajaks teada olnud eelarvepoliitiline suund hoiab järgmistel aastatel eelarve puudujääki selgelt suuremana kui Euroopa reeglitega lubatud 3% SKPst. On tõenäoline, et edaspidi tehakse otsuseid, millega puudujääki vähendatakse ning riigi rahaline tugi majandusele ja selle kasvule väheneb. Sellise stsenaariumi tõenäosust kinnitab valitsuse heaks kiidetud jooksva aasta negatiivne lisaeelarve, mida käesolev prognoos ei sisalda, sest lisaeelarve lõplik maht ja sisu polnud prognoosi valmimise ajaks kinnitatud. Samal põhjusel ei sisaldu selles prognoosis äsja vastu võetud otsus kehtestada automaks ning arvestada pole saanud järgmisi aastaid puudutavaid tõenäolisi, aga sisult ja mahult teadmata eelarvepoliitilisi otsuseid puudujäägi vähendamiseks. Võla kuhjumise ja suurenevate intressimaksete vältimiseks on riigieelarvedistsipliini taastamine aga ülimalt tähtis (estipank.ee/press/prognooos-eesti-pank-prognooosib-majanduse-pooret-kasvule-teisel-poolaastal-14062024).

Töötuse määr (% tööjõust) kasvab aastatel 2024-2028 kiiremini kui keskmine brutokuupalk (EUR). Samuti on valitsemissektori eelarvetasakaal (% SKP) kõigil aastatel negatiivne (https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/2024-06/rpm2024-2_est.pdf)

Eesti majandus langes 2023. aastal 3% ja seejuures langes suure osa tegevusalade lisandväärtus. Samas kasvas jooksevhinnas SKP 4,6%. Eesti ettevõtete ja majapidamiste kindlustunne on väike, kuid viimastel kuudel on mõnes sektoris olnud ka kindlustunde paranemise märke. Prognoosime, et selle aasta kokkuvõttes jääb majanduse reaalne maht enam-vähem 2023. aasta tasemele, kuid majandus pöörduv aastases võrdluses kasvule selle aasta teises pooles, kui peaksid paranema nii välisnõudlus kui ka majapidamiste tarbimisvõimalused. 2025. aastaks ootame 3,3 protsendilist



majanduskasvu. Järgmistel aastatel on kasv aeglasem kui 3%

(<https://www.fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/fiskaalpoliitika-ja-majandus/rahandusministeeriumi-majandusprognoos>).

	2023 tegelik	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos
Realse SKP aastakasv %	-3,0	0,0	3,3	2,8	2,5	2,5
Tööpuudus %	6,4	7,2	6,7	6,3	6,2	6,1
Inflatsioon %	9,2	3,4	2,5	2,1	2,0	2,0
Palgakasv %	11,5	6,0	5,1	5,0	4,8	4,8

Tabel 1. Prognoosi põhinäitajad. Allikad: Rahandusministeeriumi kevadine majandus- ja rahandusprognoos 2024. aastal

1.2. KOHALIKU OMAVALITSUSE TASAND

Rõuge Vallavalitsuse ülesanne on kohaliku elu küsimuste korraldamine. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest tulenevalt peab vald korraldama sotsiaalabi ja -teenuseid, eakate hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmemajandust, ruumilist planeerimist, vallasisest transporti ning valla teede korrashoidu. Samuti peab vald korraldama enda omanduses olevate koolieelsete lasteasutuse, põhikooli, raamatukogude, rahvamajade ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist.

Rõuge Vallavalitsusel on 100% osalust konsolideeritavates üksustes: SA Rõuge Energiakeskus, SA Rõuge Jäähall, SA Rõuge Sport (likvideerimisel), SA Haanjamaa Sport, SA Rõuge valla turism ja OÜ Rõuge Kommunaalteenus.

Valla asukoht tõmbekeskustest kaugel maapiirkonnas Eesti ja EU piirialal mõjutab rahvastikuprotsesse ning sotsiaalmajanduslikku arengut. Rahvaarv kui ka demograafilise tööturuindeks näitavad, et vähenemas on töötavate isikute arv ja osakaal, kasvamas on eakate inimeste osakaal ning seeläbi toimub omavalitsuse elanikkonna vananemine. Sellest tulenevalt aeglustub tulumaksu kasv, mis on oluline tulu Rõuge valla eelarves. Rõuge valda iseloomustab ka hoonete ja taristu vananemine. Enamus hoonetel pole kaasajastatud soojustus- ja küttesüsteeme, mistõttu puudub ka nende töökindlus ja vastupidavus. Seetõttu on avalike teenuste korraldamiseks vajaliku taristu halduskulud suured.

Järgnevatel aastatel on Rõuge vallal tegevustes olulisemad põhimõtted:



- Elu- ja ettevõtluskeskkonna arendamise toetamine.
- Olemasolevate teenuste kättesaadavuse säilitamine vajalikus mahus, teenuste tõhus korraldamine ning taristu järjepidev kaasajastamine.
- Täiendava toetusrahastuse kaasamine tegevuste ja investeeringute finantseerimiseks.
- Pädeva töötajaskonna tagamine vallavalitsuses ja valla allasutustes.
- Valla eelarve vajaduste ning tasakaalu säilitamine tulenevalt kohaliku omavalitsuse rahastamise põhimõtete ja maksusüsteemi muutustest.

Kuna suur osa eelarve kasvust on tingitud inflatsioonist, siis on väga oluline kulude ja kulude struktuuri pidev jälgimine, et tagada nende kasv inflatsiooniga võrreldaval määral või väiksemas ulatuses. Täiendavast laekumisest osa kasutatakse uute projektide omaosaluste finantseerimiseks.



2. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos

2.1. PÕHITEGEVUSE TULUD

Põhitegevuse eelarve koosneb põhitegevuse tuludest ja põhitegevuse kuludest. Põhitegevuse tulude alla kuuluvad maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks, mittesihtotstarbelised toetused ja muud tegevustulud.

Maksutulud koosnevad füüsilise isiku tulumaksust, maamaksust ja kohalikest maksudest. Kohalikke makse ei ole Rõuge vallas kehtestatud. Rõuge valla põhitegevuse tulude planeeritav maht 2024. aastal on 10,51 milj. eurot ja 2025. aastal põhitegevuse tulud kasvavad 4,27%, so 10,96 milj. eurot.

Rõuge valla suurim tuluallikas on füüsilise isiku tulumaks. Tulumaksu laekumist mõjutavad maksumaksjate arv, keskmine palk ja pensionäride osakaal. Kui vallaelanike brutotöötasust laekus omavalitsuse eelarvesse 2023. aastal 11,96%, siis 2024.aastast laekub tulumaksu maksumaksja elukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse kahest kohast: 2,5% residendist füüsilise isiku riiklikust pensionist ja 11,89% residendist füüsilise isiku muust maksustatavast tulust.

Pensionitelt laekuvast tulumaksust 2/3 on suunatud üldhooldusele ja ülejäänud osa suunatakse omavalitsuse tulubaasi. Pikaajalisele hooldusele vajaminevat kogu osa ei kata hooldusreformi toetus (1,88% pensioni tuludelt on tulumaksuna 235 000 eurot ja tasandusfondist 40 011 eurot, kokku 275 011 eurot). Omavalitsuse omanuse on selles osas kasvav.

Tulumaksu laekumise prognoosimisel on lähtunud Rahandusministeeriumi kevadises majandusprognoosis toodud palga nominaalkasvust ja arvestatud on jooksva aasta tulumaksu laekumise prognoosiga. Arvestatud on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi saadetud prognoosiga, mille leidmiseks on kasutatud 2024. aasta riikliku pensionitulu 2023. aasta laekumiste andmed ja suurendatud seda pensionitulu kasvuga (<https://www.agri.ee/regionaalareng-planeeringud/kohalikud-omavalitsused/finantskorraldus>).

Valla suurimaks tuluallikaks on üksikisiku tulumaks, mida mõjutavad kohalik palgatase, tööhõive ja pensionid. Tulumaksu planeeriti 2023. aastal 5,2 milj. eurot ja tekkepõhise laekumise järgi laekus 5 012 560 eurot, mis on 3,5% ehk 187 440 eurot vähem. Tulumaksu kasvuprognoos 2024. aastal on planeeritud kokku 5,4 milj. eurot, maksustatavast tulust 5,088 milj. eurot ja pensionilt 312 000 eurot. Kaupade ja teenuste müügist saadavat tulu planeeriti kokku lisaeelarvetega 1 222 621 ja laekus 2,6% vähem so 1 190 935 eurot. Alates 2024. aastast on kaupade ja teenuste



müügist saadavat tulu vähesel määral suurendatud, sest eeldatavasti tõusevad kohamaksud (hooldekodud, lasteaed, sotsiaalkeskus). Maamaks on riiklik maks, mis laekub 100% kohalikule omavalitsusele. Rõuge Vallavolikogu 20.06.2023 määrusega nr 1-2/1 on kehtestatud alates 01.01.2024 Rõuge valla haldusterritooriumil järgmised maamaksumäärad:

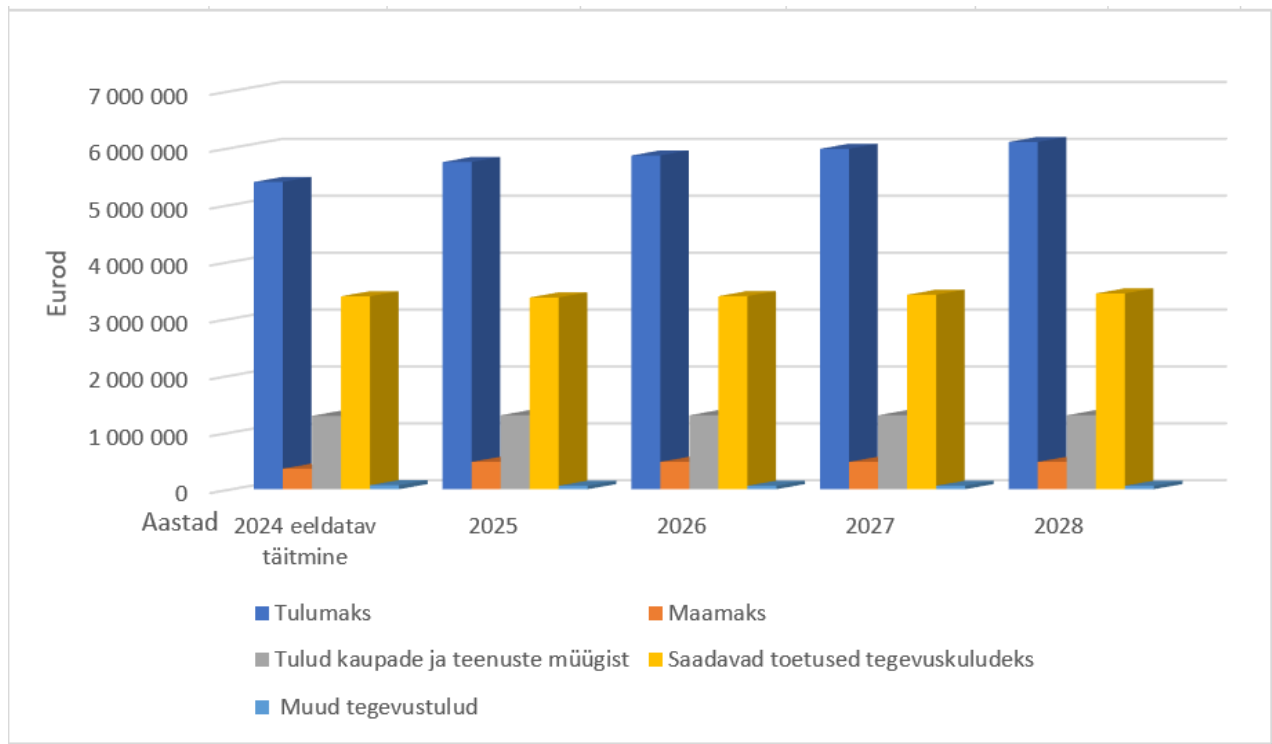
- 1) elamumaale ja maatulundusmaa õuemaale kõlvikule 0,5 protsenti maa maksustamishinnast aastas;
- 2) käesoleva lõike punktis 1 nimetatata maatulundusmaale 0,5 protsenti maa maksustamishinnast aastas;
- 3) käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatata sihtotstarbega maale 1,0 protsenti maa maksustamishinnast aastas.

2025. aastal on uuendus

- Kui maa maksustamisperioodi maamaksu summa on vähemalt 50 protsenti suurem eelmise maksustamisperioodi maksusummast, suureneb maksusumma 50 protsenti (praegu 10%).
- Kui maamaksu summa suurenemine on võrreldes eelmise maksustamisperioodiga 50 protsenti, kuid on väiksem kui 20 eurot, suurendatakse maksusummat 20 euro võrra, kuid mitte rohkem kui maa maksustamishinnast ja maamaksumäärast lähtuva maamaksu summani (praegu 5 eurot).

Praegu kehtivate maamaksu määradega on elamumaale ja maatulundusmaale õuemaale kõlvik 0,5 protsenti maa maksustamishinnast aastas; maatulundusmaale 0,5 protsenti maa maksustamishinnast aastas; muu sihtotstarbega maa 1,0 protsenti maa maksustamishinnast aastas, siis Rõuge valla prognoositav tulu maamaksust on 480 000 eurot.

2024. aastast läksid kohaliku omavalitsuse riigipoolsest toetusfondist välja matuse-, asendushoolduse- ja hooldekodude toetus, mis suurendas omavalitsuse kohustusi. Samuti ei eraldata enam kõrgeenergiakuludega toimetulemise toetust. Toetusfond on 2025. aastal on eelmise 2024. aasta tasemel ja aastate 2026–2028 lõikes suurendatud 1% võrra (sisaldab õpetajate palgatõusu). Kuna 2,5% pensioni tuludelt laekub hooldusreformile 1,88% ja ülejäänud on tulubaasi ümberarvestus, siis kajastub see tulumaksu osana (2024. aastal 312 000 eurot).



Joonis 1. Põhitegevuse tulud eurodes aastatel 2024–2028

Kaupade ja teenuste müügi laekumiste osas on arvestatud, et laekumine jääb aastate lõikes enam-vähem samaks. Siia kuuluvad teistelt omavalitsustelt laekuvad koolide ja lasteaedade kohamaksud, lastevanematelt laekuvad lasteaiatasud ja kooli pikapäeva toidurahad, hooldekodude kohamaksud, üüritulud ja muud laekumised.

Saadavad toetused tegevuskuludeks jagunevad sihtotstarbelisteks ja mittesihtotstarbelisteks. Sihtotstarbelised toetused on prognoositud suurusjärgult 2024. aasta laekumise tasemelt.

Riigilt saadavad toetused tegevuskuludeks tulevad läbi tasandus- ja toetusfondi. Tasandusfondi arvutamisel on oluline tulumaksu laekumise suurus ja elanike arvul on kõige suurem mõju tasandusfondile. Lisaks sõltub tasandusfondi eraldis riigieelarves tasandusfondi arvatud vahendite kogumahust ning kõikide kohalike omavalitsuste näitajatest (tasandusfondi peamine eesmärk on tasandada kohalike omavalitsuste omavahelisi võimalusi kulude tegemisel).

Riigi poolt eraldatava toetusfondi maht on kavandatud eelarvestrateegia perioodil 2026-2028 minimaalse tõusuga (1%) ja lähtunud on eeldusest, et toetusfondi eraldiste suurenemisega suurenevad samavõrra ka vastavad kulutused. Toetusfondiga eraldatakse vahendid hariduskuludeks, huvihariduse ja -tegevuse toetuseks, kohalike teede korrashoiuks, toimetulekutoetusteks, sotsiaalteenuste osutamiseks.

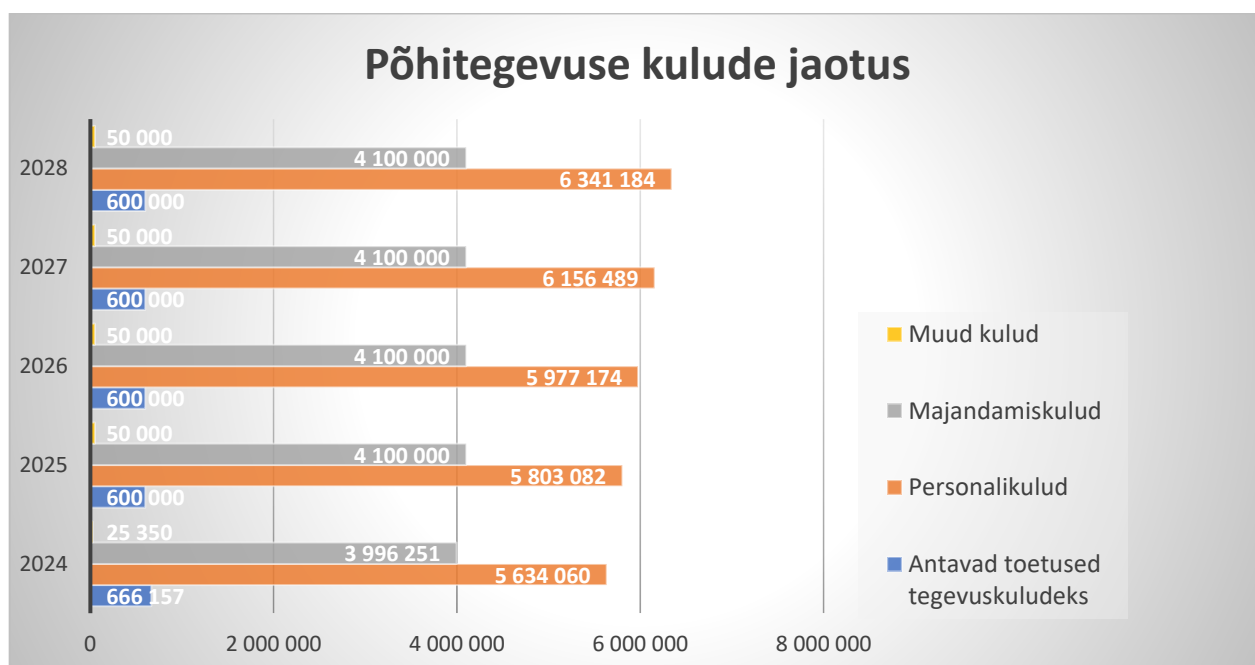


Muude tegevustulude all on kajastatud maardlate kaevandamisõiguse tasu, saastetasu, vee erikasutustasu ja muud eespool nimetatud tulud.

2.2. PÕHITEGEVUSE KULUD

Põhitegevuse kulud jaotuvad valla poolt antavateks toetusteks ja muudeks valla tegevuskuludeks. Viimased jaotuvad personali-, majandus- ja muudeks kuludeks. Antavad toetused on sotsiaaltoetused ning tegevus- ja projektitoetused.

Rõuge valla põhitegevuse kulude planeeritav maht 2024. aastal on 10,3 milj. eurot. 2025. aastal põhitegevuse kulud kasvavad vähesel määral 3%, so 10,6 milj. eurot. Personalikulude tõusuks on planeeritud 3% ja majandamiskuludeks 2,6%. Kulude tõusu kasvu tingib 2% käibemaksumäära tõus ning kasvavad teenuste hinnad. Aastatel 2025–2028 on põhitegevuse kulud planeeritud väikese tõusuga (1-2%). Lisaks tuleb läbi mõelda ja leida võimalusi ökonoomsemalt majandamiseks ning vähendada püsikulusid ka mittevajalike ja seisma jäänud varade sh ka hoonete müügiga. Ebastabiilse majandusliku olukorra ning riigi poolt tehtavate maksu- ja kohalike omavalitsuste rahastamispoliitika põhimõtete muutumise tõttu on keeruline prognoosida kulusid.



Joonis 2. Põhitegevuse kulud eurodes aastatel 2024–2028



2.3. PÕHITEGEVUSE TULEM

Põhitegevuse tulude ja kulude vahe ehk tulem võib kohaliku omavalitsusüksuse finantsjuhtimise seaduse järgi olla null või positiivne. Rõuge valla põhitegevuse tulem on positiivne.

Rõuge vald	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	10 510 461	10 960 000	11 098 200	11 238 932	11 382 244
Maksutulud	5 760 000	6 230 000	6 345 000	6 462 300	6 581 946
sh tulumaks	5 400 000	5 750 000	5 865 000	5 982 300	6 101 946
sh maamaks	360 000	480 000	480 000	480 000	480 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 289 859	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 390 602	3 370 000	3 393 200	3 416 632	3 440 298
sh tasandusfond	704 571	700 000	700 000	700 000	700 000
sh toetusfond	2 323 527	2 320 000	2 343 200	2 366 632	2 390 298
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	362 504	350 000	350 000	350 000	350 000
Muud tegevustulud	70 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Põhitegevuse kulud kokku	10 321 818	10 603 082	10 727 174	10 906 489	11 091 184
Antavad toetused tegevuskuludeks	666 157	650 000	600 000	600 000	600 000
Muud tegevuskulud	9 655 661	9 953 082	10 127 174	10 306 489	10 491 184
sh personalikulud	5 634 060	5 803 082	5 977 174	6 156 489	6 341 184
sh majandamiskulud	3 996 251	4 100 000	4 100 000	4 100 000	4 100 000
sh muud kulud	25 350	50 000	50 000	50 000	50 000
Põhitegevuse tulem	188 643	356 918	371 026	332 443	291 060

Tabel 2. Rõuge valla põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud ja põhitegevuse tulem.

Tulude ja kulude positiivset vahet kasutatakse olemasolevate laenude teenindamiseks ja osaliselt investeringute finantseerimiseks.



3. Investeeringute kavandamine

3.1. INVESTEERIMISTEGEVUS

Investeermistegevuse sissetulekuteks on põhivara müük, põhivara soetuseks ja parendamiseks saadav sihtfinantseerimine ja finantstulud.

Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine on toetused, millede laekumine sõltub konkreetsest projektist. Investeermistegevuse väljaminekuteks on põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine ning finantskulud.

Finantstulud ja -kulud on intressitulud ja -kulud. 2025-2028 aastal on intressikulud planeeritud ilma täiendavate laenudeta ja intressitulud on planeeritud saada Nursipalu harjutusväljaku eest Kaitseministeeriumilt laekunud (2 milj) veel kasutamata summalt.

Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetusi. Üldjuhul nõuavad toetused omaosaluse olemasolu.

Rõuge vald	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Investeermistegevus kokku	349 135	-249 000	-325 000	-285 000	-285 000
Põhivara müük (+)	308 000	150 000	50 000	50 000	50 000
Põhivara soetus (-)	-526 000	-1 599 800	-600 000	-70 000	-70 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-58 000	-104 000	-70 000	-70 000	-70 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 129 885	1 545 800	580 000	0	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-200 000	-100 000	-100 000		
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-138 000	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	55 250	25 000	15 000	5 000	5 000
Finantskulud (-)	-280 000	-270 000	-270 000	-270 000	-270 000

Tabel 3. Rõuge valla investeermistegevus aastatel 2024–2028

Investeermistegevuse eelarve on aastatel 2025 kuni 2028 negatiivne, investeermistegevuse väljaminekud ületavad investeermiseks saadavaid sissetulekuid. 2024 alustatakse ja 2025 aastal on plaanis lõpetada kahe suurema investeeringuga: 1) Rõuge ja Varstu reoveekogumisalade veemajandusprojekt, mille kogumaksumuse ja abikõlblike kulude summa on 1 042 265,17 eurot, toetuse maksimaalne suurus 729 585,61 eurot ning omafinantseering minimaalselt 312 679,56 eurot. 2) Haanja rahvamaja energiatõhususe suurendamise projekt, kus abikõlblike kulude kogumaht on 422 540 eurot, millest toetuse määr on 69% ja maksimaalne suurus 291 552,60 eurot



ning projekti omafinantseering minimaalselt 31%, summas 130 987,40 eurot. Projektide omaosalus on planeeritud katta Nursipalu harjutusväljaku ühekordsest toetusest.

Investeeringute tegemise võimekus sõltub valla omafinantseerimise võimekusest. Strateegias on kajastatud arengukavas sisalduvate investeeringute teostamine, mille puhul on arvestatud hinnanguliste summadega. Lähiaastatel on Rõuge valla investeeringute maht seotud riigilt saadava toetuse suurusega.

2023. aastal lõppesid Mõniste koolihoone soojustamise ning Suure Munamäe vaatetorni ja selle lähiümbruse ehitustööd. Osaleti mitterahalise partnerina (projekti kogusumma 288 989 eurot) projektis „Rõuge aleviku Hariduse tänava ühisveevärgi renoveerimine“. 2024. aastal teostatakse küttesüsteemide parandus Rõuge Põhikoolis, Haanja koolis ja Mõniste teenuskeskuses.

Ettevalmistamisel on järgnevatel aastatel projektid:

1) 2024. aasta sügisel esitatakse taotlus Misso rahvamaja I korruse ruumide kogukonna vajadustele vastavaks kohendamiseks Piiriveere Liidri uude taotlusvooru. Otsused saabuvad ja tegevusi hakatakse ellu viima 2025. aasta alguses. Esmaste arendustööde maht on 70 000 eurot, sh toetuse osa 50 000 eurot.

2) kolme Kagu-Eesti maakonna ettevõtluse- ja tööstusalade arendamine. „Kagu-Eesti ühise ettevõtlus- ja tööstusala“ projekti Rõuge valla eeldatav maht on 450 000 eurot. Tegevustena on plaanis ettevõtluse arendamiseks ette valmistada Rõuge aleviku Tööstuse ja Tehnika tänava krundid (infrastruktuurid ja juurdepääsuteede korrastus). Taotlus esitatakse 2025. aasta suve lõpus ja otsused saabuvad sama aasta lõpuks. Selleks, et osaleda projektis on riigilt vajalik omandada krundid. Tegemist on jätkutegevusega ning tööstusala detailplaneering on koostatud 2014. aastal.

3) Võru Maakonna koostööprojekt, mis hõlmab turismi ja edasiarendust. Projekt on ettevalmistamisel ja täpsustub 2024. aasta lõpuks.

4) 2025. aastal on plaanis ellu viia ligipääsetavuse koostöö projekt ühe turismiobjekti parendustööde osas 20 000 eurot.

Vallateede rekonstrueerimiseks on kavandatud 2024. aastaks 100 tuhat eurot. 2023. aastal jäi hajaasustuse programm rahaliste vahendite tõttu ära ja 2024. aastal taastati osalemise võimalus seoses Nursipalu ühekordse rahastuse saamisega Rõuge vallale.

Rahandusministeeriumilt saadavaid erinevaid väiksemahulisi toetusi ei ole strateegias kajastatud, kuna nende suurust on raske määrata. Samas peab seda kajastama valla eelarves investeerimistegevuse osas põhivara soetuseks saadava sihtfinantseerimise real plussmärgiga ja põhivara soetuseks antava sihtfinantseerimise real miinusmärgiga ühes ja samas summas ning seega antud toetuse puudumine ei muuda investeerimistegevust tervikuna.



	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			0		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		0			0
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
03 Avalik kord ja julgeolek	180 000	25 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	180 000	25 000	0		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus/Nursipalu)</i>			0	0	0
04 Majandus	100 000	20 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	100 000	16 000	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	4 000	0	0	0
05 Keskkonnakaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	50 000	1 514 800	520 000	70 000	70 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	50 000	1 414 800	450 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		100 000	70 000	70 000	70 000
07 Tervishoid	0	20 000	30 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		20 000	30 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0			0	0
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	0	20 000	50 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	20 000	50 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0		0	0
09 Haridus	151 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	93 000	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	58 000	0	0	0	0
10 Sotsiaalne kaitse	45 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	45 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
KÕIK KOKKU	526 000	1 599 800	600 000	70 000	70 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	468 000	1 495 800	530 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	58 000	104 000	70 000	70 000	70 000

Tabel 4. Rõuge valla investeringuprojektid eurodes aastatel 2024–2028



	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Maanteetransport	100 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	100 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
Rõuge Katlamaja rekonstrueerimine	0	100 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		100 000			
Veetrasside parendamine- Võru Vesi	0	0	70 000	70 000	70 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			70 000	70 000	70 000
ÜVK järgne veetrasside parendamine ja	25 000	1 017 300	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	25 000	1 017 300			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					0
Möniste keskuse maaküte ja soojuspun	45 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	45 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
Munitsipaalomandi energiatõhususe pa	25 000	397 500	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	25 000	397 500			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					0
Ettevõtlus ja tööstusalad	0	0	450 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			450 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
Rõuge PK võimla katus, lambid	45 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	45 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
Haanja Kool küttesüsteem	48 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	48 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			0		
Perearstide ruumid	0	20 000	30 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		20 000	30 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
Misso Rahvamaja I korrus	0	20 000	50 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		20 000	50 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					0
Päästeteenused	180 000	25 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	180 000	25 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
Rõuge PK maaküttesüsteem	58 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	58 000				
Öbikuoru keskuse ligipääsetavus	0	20 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		16 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		4 000			
KÕIK KOKKU	526 000	1 599 800	600 000	70 000	70 000

Tabel 5. Rõuge valla suuremad investeeringuprojektid eurodes aastatel 2024–2028

3.2. KOHUSTUSTE PLANEERIMINE

Rõuge valla finantskohustused jagunevad vastavalt tabelile 6.

Kohustused perioodi lõpus 31.12.2023	Tähtajaga kuni 1 aasta	Tähtajaga 1-2 aastat	Tähtajaga 2-3 aastat	Tähtajaga 3-4 aastat	Tähtajaga 4-5 aastat	Tähtajaga üle 5 aasta	Kokku
Kokku laenud	467 876	438 197	442 230	1 151 776	1 085 965	2 078 808	5 664 852
Kokku kapitalirent	5 513	2 366	0	0	0	0	7 879
Kokku	473 389	440 563	442 230	1 151 776	1 085 965	2 078 808	5 672 731
Kohustused perioodi lõpus 31.12.2024	Tähtajaga kuni 1 aasta	Tähtajaga 1-2 aastat	Tähtajaga 2-3 aastat	Tähtaeg 3-4 aastat	Tähtajaga 4-5 aastat	Tähtajaga üle 5 aasta	Kokku
Kokku laenud	438 197	442 230	1 151 776	1 085 965	181 144	1 897 664	5 196 976
Kokku kapitalirent	2 366	0	0	0	0	0	2 366
Kokku	440 563	442 230	1 151 776	1 085 965	181 144	1 897 664	5 199 342

Tabel 6. Rõuge valla laenude jaotus järelejäänud tähtaja järgi

Täiendavaid laenuvahendeid kaasates tuleb arvestada, et võlakohustuse määr jääks kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses ettenähtud piiridesse.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 34 kohaselt võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat.

KOFS § 59 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse netovõlakoormus võib ulatuda:

- 1) 2020.–2024. aastatel 80% vastava aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordne vahe on väiksem kui 80 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest;
- 2) 2025. aastal 75% sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude üheksakordne vahe on väiksem kui 75% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest;
- 3) 2026. aastal 70% sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kaheksakordne vahe on väiksem kui 70% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest;



- 4) 2027. aastal 65% sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude seitsmekordne vahe on väiksem kui 65% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Põhitegevuse tuludena käsitletakse maksutuluseid, kaupade ja teenuste müügitulu, saadavaid toetusi ja muid tegevustulusid. Põhitegevuse tulude eelarveosas ei planeerita põhivara müügitulu, põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist ega finantstulusid.

Põhitegevuse kuludena käsitletakse tegevuskulusid ja antavaid toetusi. Põhitegevuse kulude eelarveosas ei plaanita põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist, põhivara soetust ega finantskulusid.



4. Finantsdistsipliin

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §32 kohaselt on finantsdistsipliini tagamise meetmed kinnipidamine kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse:

- põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest;
- netovõlakoormuse ülemmäärast.

Finantsdistsipliini näitajad arvutatakse kohaliku omavalitsuse enda kui ka selle arvestusüksuse kohta tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel.

Põhitegevuse tulemi on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga on null või positiivne.

Netovõlakoormuse arvestuses võetakse Rõuge valla võlakohustusena arvesse bilansis kajastatud järgmised kohustused: võetud laenud, kapitalirendikohustused, tasumise tähtajaks tasumata jäänud kohustused, toetusteks saadud ettemaksud, toetuste andmise kohustused, pikaajalised võlad tarnijatele, muud pikaajalised kohustused, mis nõuavad tulevikus raha väljamaksmist.

Eelarvestrateegia perioodil võib kahel mittejärjestikusel aastal kavandada kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse põhitegevuse tulemit lubatavast väärtusest väiksemana. Sellisel juhul peab eelarvestrateegiaga hõlmatud aastate põhitegevuse tulemite summa olema null või positiivne. Kui põhitegevuse tulemi on negatiivseks kavandatud, siis võib see olla aruandeaasta lõpu seisuga negatiivne eelarves kavandatud ulatuses.



Rõuge vald	2024 eeldatav täitmine	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Eelarve tulem	537 778	107 918	46 026	47 443	6 060
Finantseerimistegevus	-450 000	-450 000	-450 000	-632 000	-450 000
Kohustiste võtmine (+)	0			0	0
Kohustiste tasumine (-)	-450 000	-450 000	-450 000	-632 000	-450 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	323 885	-342 082	-403 974	-584 557	-443 940
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+/-)	236 107	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 059 179	1 717 097	1 313 123	728 565	284 626
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	6 455 652	5 305 652	4 295 652	3 663 652	3 213 652
sh üle 1 a perioodiga mittekätkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud	1 260 000	560 000	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	4 396 473	3 588 555	2 982 529	2 935 086	2 929 026
Netovõlakoormus (%)	41,8%	32,7%	26,9%	26,1%	25,7%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)	8 408 369	8 220 000	7 768 740	7 305 306	6 829 347
Netovõlakoormuse individuaalne ülemäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 011 896	4 631 445	4 786 211	4 370 219	3 900 320

Tabel 7. Finantseerimistegevus ja netovõlakoormus aastatel 2024–2028

Rõuge vald on jätkusuutlikkuse tagamiseks investeerinud elukeskkonna arendamisse. Valla maksevõime on nõrk, et suuta tagada kohustuste katmist ning jätkata olemasolevate teenuste osutamist (Rõuge valla 2023. aasta konsolideerimisgrupi lühiajaline maksevõime oli 0,64 ja maksevõime hindamiskriteerium: suurem kui 1,6 hea; 1,2–1,59 rahuldav; 0,9–1,19 mitterahuldav; alla 0,9 nõrk).



Kokkuvõte

Rõuge valla eelarvestrateegias aastateks 2025–2028 on antud ülevaade Rõuge valla tuludest, kuludest, investeerimis- ja finantseerimistegevusest, esitatud 2024. aasta prognoositav eelarve ning koostatud prognoosid nelja eelseisva aasta kohta. Eelarve struktuur vastab kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatule.

Rõuge valla eelarve on endiselt pingeline, kuid võimaldab veel täita omavalitsusüksusele seadusega pandud kohustusi ning jätkata investeerimistegevust vaid läbi toetuste saamise. Rõuge vallal on täidetud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusega pandud finantsdistipliini tagamise nõuded.

Kõik eelarvestrateegias toodud arvandmed on prognoositud kulude kokkuhoiu vajadust silmas pidades. Arvandmed täpsustatakse aasta eelarves.

Eelarvestrateegia näitab, et vald suudab läbi riigipoolse toetuse tagada vajaliku omafinantseeringu investeerimisprojektidele ning selle kaudu valda arendada.